

Andrej Ivanuša

HAVAJSKE MISIJONARKE

Revija RADAR št. 269, februar 2001

Ne, ne! To niso misijonarke, niti žene misijonarjev na Havajih. To so enostavne in neugledne znamke na zelo tankem papirju pelurju, ki so jo izdali leta 1851 na Havajih. Za pošto so jih uporabljali v glavnem ameriški misijonarji, ki so prišli na otočje v devetnajstem stoletju. Zato so dobile takšno ime. Te znamke pripovedujejo prav zanimivo zgodbo.

TRUPLO V DELOVNI SOBI

Maurice Legrand je bil vedno čemereren in slabe volje, če so ga zjutraj prehitro vrgli iz tople postelje. Posebej še, če je bilo jutro turobno in megleno. Kot tole v začetku septembra 1892 v Parizu. Dva stražnika sta ga čakala pred vhodom, ko se je oblačil. V naglici je zadel ob mizo in na tla je zdrsnil album z njegovimi znamkami. Nekaj se jih je razsipalo. Med glasnim preklinjanjem in napol oblečen, jih je pobiral in zlagal nazaj v album. Ker se mu je mudilo, jih je kar porinil med liste.

Skozi okno je slišal prhanje konj, ki so bili vpreženi v koleselj. Ta je stal pred vhodom in čakal nanj. Spet nov umor! Tokrat so našli mrtvega Gastona Lerouxa, mogočnega in bogatega meščana. Maurice se je samozadovoljno nasmehnil. Zato so poklicali njega, najboljšega pariškega detektiva, da odkrije morilca. Ta misel mu je dobro dela. Ko je sedel v koleselj, je bil kar dobre volje.

Ko so se ustavili pred vhodom Lerouxovega domovanja, velike meščanske stavbe v najbolj ugledni četrti Pariza, je pričelo pršeti iz megle. A Maurice je bil že tako zagnan, da tega sploh ni opazil. Stopil je mimo prestrašenega in zbeganega osebja v delovno sobo enega najbogatejših pariških prebivalcev. Stražnik je stal ob vhodu in ga mrmraje pozdravil. Lerouxovo truplo je ležalo sredi sobe pokrito z mrtvaškim prtom. Maurice ga je privzdignil in si ogledal rano na pokojnikovi glavi. Potem je potežkal v roki kipec, ki je ležal poleg umorjenega. Sledovi krvi in las na njem so pričali, da je to bilo morilsko orodje.

Ozrl se je po sobi. Bila je urejena, le tole truplo in kipec poleg njega sta motila brezhiben red. Ter seveda madež krvi, ki je močil dragoceni tepih. V sobo je vstopil njegov pomočnik Philippe.

“Zdravo! Kako je?” je vprašal Maurice. Philippe je zmignil z rameni:

“Zdravo!... Nič otipljivega. Tole tu, kar vidiš. Kolikor sem mogel ugotoviti, nič ne manjka.”

“Nič?” je vzdignil obrvi detektiv. “Pa osebje?”

“Nič!” je zatrdil Philippe. “Zjutraj so prišli in našli g. Lerouxa tukaj! Njegov osebni tajnik

ga je našel in nas poklical! Trdi, da je vse na svojem mestu in da nič ne manjka, ne dragocenosti, ne denar in tudi papirji so vsi!"

Maurice je potem podrobno zaslišal vse uslužbence. Manjkal je pravi motiv. Leroux ni zalotil nobenega vlomilca, saj ni bilo nič ukradeno. Umor iz strasti? Malo verjetno. Bil je samec, že v letih, z občasnimi ljubicami. Poslovni sovražniki? Tudi ne, saj ni imel dolgov, nihče mu ni grozil. Po pričevanju osebja ni imel sovražnikov. Vse to je še posebej podžgalo detektivovo odločenost, da umor razreši.

Čez nekaj časa je spet stopil v delovno sobo. Truplo so že odpeljali in le temen, lepljiv madež na preprogi je pričal, da se je tu pripetilo nekaj hudega. Hiša se je počasi spraznila. Samo stražnika sta stala na ulici pred vhodom. Maurice je sedel v naslonjač pred delovno mizo in si sobo še enkrat dobro ogledal. Pogled mu je pritegnila polica s knjigami izza pisalne mize. V dveh vrstah v višini oči in najbolj pri roki so stali albumi za znamke in filatelistična literatura. To ga je zelo razveselilo, saj je tudi sam strastno zbiral znamke. V roke je vzel prvi album s police in ga pričel listati. Kmalu se mu je izvil vzdih občudovanja. V tem albumu so bile same dragocene in redkejšje znamke. Sedel je za pisalno mizo in si pričel znamke podrobno ogledovati.

V tretjem albumu pa je naletel na tako dragocene znamke, da je od občudovanja kar zažvižgal. Pogled so mu pritegnile "havajske misijonarke". Toliko je že slišal o njih, a tako dragocenih znamk še ni videl s svojimi očmi. Tri žigosane, nič kaj ugledne znamke, so bile nalepljene sredi albuma. Zgoraj je bil prostor še za četrto, modro za 2 centa, najdragocenejšo. Opazil je, da je sredi začrtanega kvadrata ostanek lepila in lepilnega papirja, falca kot ga imenujejo filatelisti.

Podrgnil je s prstom po ostankih lepila na papirju in zašepetal: "Tu je bila! Tudi najbolj dragocena je bila tukaj nalepljena!" Dvignil je album in se pričel ogledovati naokrog, če je mogoče dragocena znamka izpadla, ko je listal album. A ni je bilo nikjer, tudi ne v drugih albumih. Potem je zadovoljno sedel, ker je imel motiv za umor. Nekdo je moril, da bi se dokopal do ene izmed najbolj dragocenih znamk na svetu.

Potem je zadovoljno sedel, ker je imel motiv za umor. Nekdo je moril, da bi se dokopal do ene izmed najbolj dragocenih znamk na svetu.

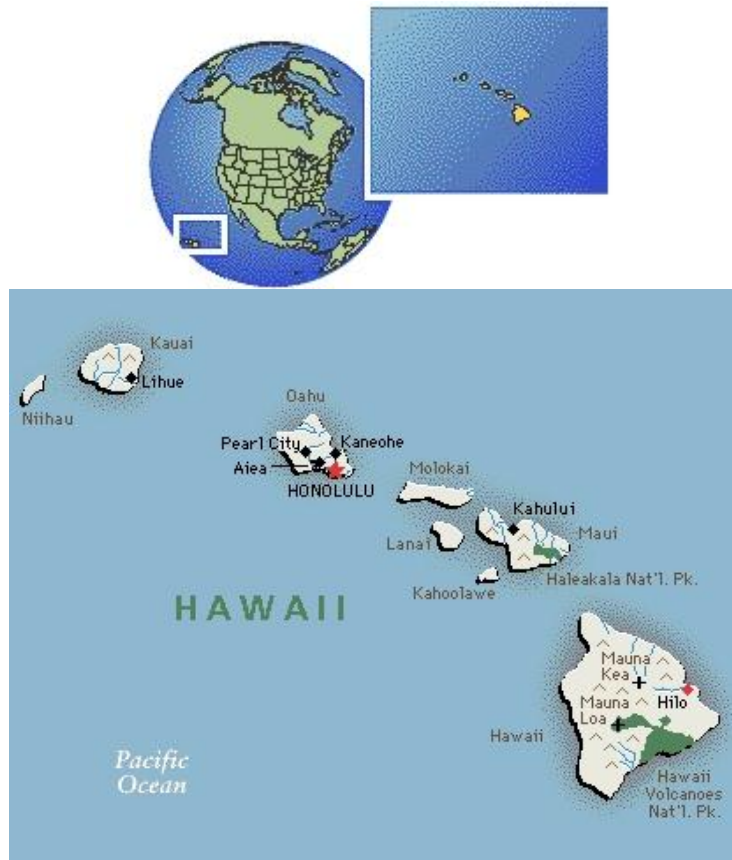
HAVAJSKI KRALJI

Havaji so edina ameriška zvezna država, ki je bila nekoč kraljevina z lastnim monarhom. Edina "prava ameriška kraljevska palača" je palača Iolani, ki jo je leta 1882 postavil zadnji havajski kralj David Kalakaua. Palača je bila zelo moderna, saj je imela telefonsko in električno napeljavo desetletje prej, preden so jo napeljali v ameriški ponos White House. Do leta 1969 je bil v palači sedež havajske vlade, danes pa je nacionalni muzej.

Prvi naseljenci so bili Polinezijci, ki so priveslali na svojih pirogah pred dva tisoč leti iz otočja Marquesas, severno od Tahitija. S Tahitija so prišli novi priseljenci v štirinajstem in petnajstem stoletju. Prvi Evropejec, kolikor je znano, ki je prišel na Havaje je španski kapitan z nadimkom Gaetano. Ta je kartiral otoke leta 1555. Potem so bili otoki pozabljeni. Naslednji obiskovalec je bil britanski raziskovalec James Cook (1728-1779), ki je prišel na otoke leto dni pred svojo smrtjo. Imenoval jih je Sandwichevi otoki po svojem sponzorju Johnu Montagu, četrtem Earl of Sandwich. Ta je znan tudi po izumu sendviča.

Domačini so bele popotnike sprejeli skoraj kot bogove zaradi svetle kože in modrih oči. Po krajji čolna belih raziskovalcev je prišlo do spora z domačini. Kapitan Cook je

osebno vodil pogajalce. V sporu je Cook pokončal poglavarja Paleo z mečem, njegovi privrženci pa so do smrti prebodli Cooka s sulicami in ga porinili na skale iz lave.

Zemljevid havajskega otočja in države Havaji (zemljevidi iz Microsoft Encarta 99)

V začetku 18. stoletja so se plemena na havajskih otokih zapletla v vrsto kratkih in krvavih spopadov. V tem času je bil na severni polovici največjega otoka Havaiji poglavar Alapainui. Njegov vrač je nekega dne napovedal, da se bo v poglavarjevi družini rodil deček, ki bo premagal vse poglavarje in sam postal največji med njimi. Poglavar Alapainui je zato ukazal, da se morajo vsi njegovi moški potomci pobiti, ko se rodijo. Ko se mu je rodil vnuk, so ga vrači skrili na majhen otoček. Imenovali so ga Kamehameha, kar pomeni "tisti, ki je osamljen". Ko je fant zrasel, ga je posvojil par brez otrok. Po smrti starega poglavarja Alapainuia so ga vrači razglasili za pravega naslednika.

Kot 25-letni mladenič je Kamehameha (rojen okrog 1753, umrl 1819) strmoglavil poglavarja južnega dela otoka. Kmalu potem je vodil uspešne vojne proti lokalnim kraljem posameznih otokov in vse otočje združil v enotno državo, sebe pa oklical za kralja Havajev z imenom Kamehameha I. Kasneje so ga imenovali tudi Kamehameha Veliki. V tem času pa so na otoke začeli prihajati tudi prvi stalni beli priseljenci. Tem ni dovolil vmešavanja v otoško politiko, je pa z velikim navdušenjem sprejel njihove tehnične inovacije, na primer muškete, igle, tkanine, statve, itd. Pod njegovim vodstvom so postali Havaji glavno tržišče za sandalovino, vrsto eksotičnega lesa.

Njegov sin Liholiho (rojen 1797, umrl 1824) je imel le 22 let, ko je 20. maja 1819 zasedel havajski prestol in postal kralj Kamehameha II. Njegovo zdravje je bilo krhko, pa tudi sicer je bil nedorasel zahtevni nalogi. Kraljestvo so med njegovo vladavino pretresali nemiri. Novembra 1823 sta bila kralj in kraljica na obisku v Angliji. Tam sta oba umrla za ošpicami, saj Havajci nanje niso bili odporni.

*Kamehameha I**Kamehameha II**Kamehameha III*

Mlajši brat Kauikeaouli (rojen 1814, umrl 1854) je tako postal novi kralj z imenom Kamehameha III pri desetih letih. Očetov bratranec Kuhina-nui Kaauikeaouli je prevzel regentstvo do njegove polnoletnosti. Tako je Kamehameha III skupno vladal 29 let, ker je najdaljše obdobje med vsemi havajskimi kralji. Zavzemal se je, da bi se havajska družba vrnila nazaj k tradiciji, a je bil vpliv naseljencev in misijonarjev prevelik. Pod njegovo vladavino je bila ustanovljena prva poštna uprava v državi.

*Kamehameha IV**Kamehameha V*

Alexander Liholiho (rojen 1834, umrl 1863) je nasledil strica Kamehameha III decembra 1854. Kot kralj Kamehameha IV je poskusil onemogočiti vedno večjo politično moč ameriških lastnikov sladkornih plantaž z geslom "Havaji za Havajce", a je že bilo prepozno. Poročil se je z Emmo Rooke, ki je bila napol Evropejka. Ta je bila zelo dejavna in med drugim tudi ustanoviteljica Kraljičine bolnišnice (Queens Hospital) v mestu Oahu.

Lot Kamehameha V (rojen 1830, umrl 1872) je bil zadnji sorodstveni naslednik kralja Kamehameha I in zadnji kralj starega kova. Izdal je novo ustavo, ki je skušala ojačati kraljevo vladavino. Vendar so lastniki plantaž pridobivali vedno večjo gospodarsko in politično moč in podpihovali nemire. Njihova moč je rasla še posebej, ker so države na severu ZDA ukinile carine na uvoz sladkorja. To so storile zato, ker je zaradi ameriške državljanske vojne usahnil dotok sladkorja iz južnih, konfederalnih držav.

Ker kralj Kamehameha V ni imel naslednika, je havajski parlament ob izdatni pomoči belih naseljencev imenoval za novega kralja Williama Lunaliloa (rojen 1835, umrl 1874). Ta je že bolehal za tuberkulozo, ko je bil okronan. Zato je njegova vladavina trajala malo manj kakor eno leto. Bil je velik ljubitelj glasbe, literature in upodablajočih umetnosti. Za časa njegovega vladanja je parlament sprejel vrsto zakonov, ki so bili v prid belih naseljencev.

Po njegovi smrti sta se za prestol potegovala kraljica Emma, žena Kamehameha IV in princ David Kalakaua, tedanji poštni mojster. Zmagal je Kalakaua (rojen 1836, umrl 1891) in postal znan kot "veseli monarh". Zelo rad je imel zabave, plese in sprejeme. Vse to je financiral z denarjem lastnikov sladkornih plantaž. Oddolžil sem jim je tako, da je

sprejel novo ustavo, ki je vso oblast praktično prenesla v njihove roke. Ves njegov osebni kabinet so zasedli beli priseljenci, med njimi tudi pisatelj Robert Louis Stevenson (Otok zakladov), ki je bil uradno poseben odposlanec ZDA na Havajih.

Lunailo

Kalakaua

Liliuokalani

Leta 1891 je odpotoval Kalakaua na obisk v ZDA. Tam so ga gostili na več sprejemih in plesih. Ko se je mudil v San Franciscu, je umrl zaradi odpovedi ledvic. Za čas svoje odsotnosti je kot regentko določil svojo sestro princeso Liliuokalani (rojena 1838, umrla 1917). Ta je avtomatično postala vladajoča monarhinja in kaj kmalu se je odločila, da priseljencem odvzame pridobljene pravice. Poskusila je ponovno vzpostaviti ustavo iz leta 1853, ki je havajskemu kralju dajala večja pooblastila. Vendar so priseljenci obilno podprli nasprotnike monarhije. Nemiri so prerasli v upor. Uporniki so zrušili kraljevino, kraljico Liliuokalani pa obsodili na hišni zapor v palači Iolani. Pri tem prispevek pisatelja Stevesona, ki je postal minister ZDA, ni zanemarljiv. Leta 1894 je bila razglašena republika in nova vlada je prosila za pomoč ZDA. Te so postavile začasno vlado pod ameriškim nadzorom. Leta 1896 so kraljico Liliuokalani izpustili in odpotovala je v Washigton. A ameriški predsednik Cleveland ji ni mogel več pomagati. Vrnila se je na Havaje, kjer je umrla v starosti 79 let zaradi srčne kapi. Bila je zelo izobražena oseba, ki je gladko govorila angleško. Napisala je tudi preko sto pesmi, nekatere med njimi so ponarodele, na primer znana "Aloha Oe".

Havaje so Američani okupirali leta 1898 in jih leta 1900 razglasili za ameriško ozemlje. 21. avgusta 1959 so postali petdeseta ameriška zvezna država. Leta 1993 sta se ameriški kongres in predsednik Bill Clinton opravičila Havajem za ameriško sramotno vlogo pri rušenju kraljevine Havaji.

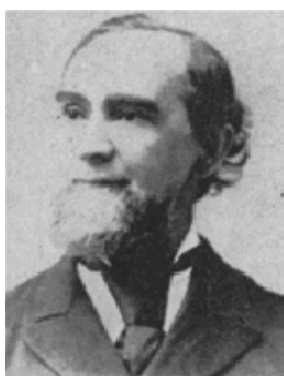
DVA CENTA ZA KAPITANA

Pred letom 1820 pravzaprav ni bilo veliko uporabnikov poštnih storitev na Havajih. Saj je bilo tujcev na otočju zelo malo. Leta 1821 so na otočje prispeli prvi misionarji iz Združenih držav Amerike v mesecu aprilu. Stike z domačimi v Novi Angliji na vzhodni obali ZDA so vzdrževali po najboljših močeh. Ladja, ki je občasno pripeljala potrebščine, je bila njihova edina povezava in z njo so prevažali tudi pošto. Za to opravilo je bil zadolžen eden izmed novih naseljencev. V Honoluluju, glavnem mestu Havajev, je zbiral pošto z vseh otokov in jo predajal kapitanu ladje. Ta pa mu je prinašal pošto s celine. V tistem času na Havajih za takšno uslugo kapitanu niso nič plačali. Kapitan je predal pisma na pošto v prvem celinskem pristanišču, ki ga je ladja dosegla. Ker zahod ZDA takrat še ni bil osvojen, so ladje pristajale v pristaniščih na atlantski strani ZDA. Prav tako iz prvih pacifiških mest ni obstajala poštna povezava na vzhodni del Amerike vse do leta 1849.

Ko je kapitan predal pismo pošti, je prejel po 2 centa plačila za vsako preneseno pismo. Ta odškodnina se je prištela k poštnini, ki jo je potem plačal prejemnik pisma. Če je prejemnik živel v oddaljenosti do 30 milj od obalne pošte, je doplačal še 6 centov posebne poštne, v oddaljenosti do 80 milj je bilo potrebno poravnati še 10 centov, v krogu do 150 milj 12,5 centov, do meje 400 milj 18,75 centa in nad to mejo dodatnih 25 centov.

Do leta 1850 se je na havajsko otočje naselilo veliko belcev, med njimi tudi veliko misijonarjev. Ti so potrebovali vedno bolj zanesljivo poštno službo, ki bi jim omogočala dobre stike s svojci v ZDA. Od kralja so zahtevali ureditev državne poštne službe. Kralj Kamehameha III je upošteval njihove prošnje in decembra leta 1849 podpisal poštni dogovor (Postal Treaty) med ZDA in Havaji. V kraljevi uredbi je bilo tudi določeno, da prevzame dolžnosti prvega poštne urada vladni časopis The Polynesian in imenovan je bil prvi poštni mojster. To je zadostovalo, saj je bilo leta 1855, na primer, letno poslanih 24.984 in prejeta 23.940 pisem.

28.decembra 1850 je prvi havajski poštni mojster Henry M. Whitney v uradnem časopisu The Polynesian izdal dekret s katerim je objavil veljavnost poštne dogovora, določil poštino in napovedal izdajo znamk. Tako je določil poštino 2 centa za prenos časopisov in uradnih dokumentov. Pisma so se po otočju še vedno prenašala brezplačno. Poština za pisma poslana na zahodno obalo ZDA je bila 8 centov, za vzhodno obalo pa 13 centov. Poština je bila sestavljena 5 centov odškodnine za prenos pisma z ladjo do celine, 6 centov za plačilo poštne iz San Francisca do atlantskih pristanišč preko panamskega kanala in 2 centa odškodnine za kapitanovo skrb. Ta dva centa so izplačali kapitanu vsakokrat, ko je pismo dostavil na poštni urad v San Franciscu.

Henry M. Whitney, prvi havajski poštni mojster od 1850 do 1856

ZNAMKE NA PELURJU

Oktobra leta 1851 so izšle prve znamke. V seriji so bile tri znamke z vrednostmi za 2, 5 in 13 centov. Takoj se jih je prijelo ime misijonarke, ker so jih za poštino v glavnem uporabljali misijonarji, ki so pisali svoja pisma sorodnikom v Kaliforniji, New Yorku, Connecticutu in Massachusettsu. Tiskane so bile ob obilni pomoči časopisnega uredništva The Polynesian. Ta je dal na voljo zelo tanek svilnat papir, imenovan tudi pelur, ki ga ni bilo mogoče porabiti v druge namene. Časopis je tiskala vladna tiskarska pisarna (Government Printing Office). Osnutek za znamke so pripravili tiskarji te tiskarne. V njej so znamke tudi natisnili na majhni tiskarski stiskalnici s katero so sicer tiskali posetnice in poslovne kartice.

Ker je pri plačilu poštne na vzhodni obali ZDA prihajalo do zmede, so marca 1852 ponovno izdali znamko za 13 centov. Ta ima na zgornjem robu napis "H.I. & U.S.Postage".

Tako so preprečili, da bi ameriški poštni mojstri zahtevali dodatno plačilo poštne za prenos po ZDA, saj je plačana vrednost po poštnem dogovoru to že vsebovala.

Ker so znamke tiskane na pelurju, jih je mogoče hitro poškodovati. Vsi znani primerki so bolj ali manj popravljeni. Tako najdemo primerke, ki imajo naknadno vlepene koščke papirja in ročno dorisane elemente znamke. Na začetku filatelističnega obdobja so bili takšni posegi v znamko dovoljeni in zaželeni. Danes pa v filateliji veljajo drugačne zahteve, ki prepovedujejo poseganje v celovitost znamke. Dovoljeni so le tisti posegi, ki pomagajo ohraniti znamko.

Zaradi dokaj skromnega poštnega prometa naklade znamk niso bile velike. Pa tudi krhek papir je pripomogel k dejstvu, da je ostalo zelo malo znamk. Preglednica prikazuje vse ohranjene primerke.

Kataloška številka	Nominalna vrednost	Število nežigosanih	Žigosanih	Na pismu	Skupaj
1	2 centa	1	13	1	15
2	5 centov	12	40	11	63
3	13 centov	7	51	12	70
4	13 centov	8	34	9	51
SKUPAJ		28	138	33	199

Skupno število pisem je 30, saj imajo nekatera pisma nalepljeno več znamk.

Zaradi svoje redkosti dosegajo te znamke danes velike vrednosti. Tako je običajna cena za znamko za 5 centov, ki je najpogostejša, okrog 150.000 dolarjev, za tisto za 2 centa pa je potrebno odšteti tudi preko 250.000 dolarjev. Posamezni primerki, posebej na pismih pa dosegajo še višje cene. Znamka za 13 centov (H.I.&U.S.) je znamenita še po tem, da jo to edina znamka, ki je veljala in bila v uporabi istočasno v dveh suverenih državah. Znamka za 2 centa pa je edina zaradi katere je bil kakšen zbiralec umorjen.

DAWSONOVA NAJDBA IN GOBAST ŽIG

V filateliji so najbolj cenjena potovana pisma z nalepljeno znamko. S pojmom potovano pismo označujejo, da je bilo neko pismo res poslano preko poštne službe. To je razumljivo, saj imajo takšna pisma tudi pestro zgodovino. V nadaljevanju so prikazana tri najbolj zanimiva pisma z nalepljenimi "havajskimi misijonarkami". Najbolj nenavadno je pismo, ki ga označujejo z imenom "dawsonova najdba".

Pismo iz leta 1851, 5 centov, modra

Pismo iz leta 1851, 5 centov, modra, je bilo poslano iz Honoluluja, glavnega mesta Havajev, v San Francisco, ki leži na pacifiški, zahodni obali ZDA. Prikazano pismo je eno

izmed enajstih, ki imajo nalepljeno znamko za 5 centov. Ta poštnina je veljala na teritoriju Havajev. Pod rdečim žigom pošte Honolulu se nahaja temnorjav žig z oznako "SHIP 6". To je bilo potrdilo, da je plačana poštnina tudi za dostavo pisma po teritoriju ZDA. Ko je pismo prispelo na cilj, je bil odtisnjen žig San Francisca in kapitanu so izplačali 2 centa za njegovo skrb. Njegova današnja cena je okrog 50.000 dolarjev.

Pismo iz leta 1851, 13 centov, modra, mešana frankatura

Na prikazanem pismu (pismo iz leta 1851, 13 centov, modra, mešana frankatura) sta nalepljeni dve znamki, misionarka za 13 centov iz prve serije in znamka z likom kralja Kamehameha III za 13 centov. Ker je bilo pismo težje od ene unče, je bilo potrebno nalepiti dvakratno poštnino. Pri tem pa je prišlo do pomote, saj je bilo potrebno kapitanu plačati 2 centa za vsako pismo ne glede na njegovo težo. Tako je to pismo preplačano za 2 centa. Današnja cena tega pisma je preko 90.000 dolarjev.

Pismo iz leta 1851, 3x13 centov, modra, "dawsonova najdba"

Pismo z imenom "dawsonova najdba" je edino pismo na svetu, ki ima nalepljeno tri misijonarke za 13 centov iz prve serije. Ker je pismo tehtalo več kakor eno in pol unče, je pošiljatelj moral nalepiti tri znamke. Tudi tukaj je za 4 cente preplačal poštnino. To je bilo narejeno zaradi poenostavitve, saj ni bilo znamk ustreznih nominalnih vrednosti s katerimi bi lahko poštnino natančno prikazali.

Čez vse tri znamke se vleče rdeč madež. To ni kri, kot bi morda kdo pomislil na prvi pogled. Poštni uslužbenec je prvi dve znamki žigosal z žigom PAID (plačano). Tretja pa

ni žigosana. Zato je vzel gobico, jo namočil v rdečo črnilo in jo pritisnil na znamke. Na ta način je nastal znameniti "gobast žig". Tudi nekatere druge havajske znamke nosijo podoben žig. Zdi se, da je bilo enemu izmed poštnih uslužbencev vseč, da je tako žigosal znamke.

Kot je vidno s slike, je pismo poškodovano. To je razumljivo, saj je doživelo zelo zanimivo usodo. Da se je ohranilo, se moramo zahvaliti ostremu očesu hišnika iz Connecticuta. V mestu Bridgeport so se leta 1905 odločili, da podrejo staro, zapuščeno obrtno delavnico za strojenje kož in na njenem mestu postavijo sodobnejšo tovarno. Stari lastnik je ob prodaji delavnice v peči zažgal vso svojo staro korespondenco. Ker je bila peč stara, je slabo vlekla in nekaj papirja ni zgorelo. Čez dva meseca je novi lastnik hišniku naročil, da naj papir v peči zažge do konca. Ta je iz peči izvlekel preveč natlačen papir, da bi ga počasi pokuril. Pri tem je opazil zanimivo pismo. Ker je bil filatelist, je dragoceno pismo takoj pritegnilo njegovo pozornost. V rokah je držal osmojeno pismo z nalepljenimi tremi misijonarkami za 13 centov. Skrbno ga je odložil in pričel brskati po kupu, da bi mogoče našel še kakšno dragoceno pismo. Imel je srečo. Našel je še pismo z eno misijonarko za 2 centa. Tudi to pismo je edino take vrste na svetu.

Ker sta obe pismi naslovljeni na družino Dawson, ju s skupnim imenom imenujejo "dawsonova najdba". V sto letih sta bili pismi večkrat prodani in zamenjali sta veliko lastnikov. Sedaj sta obe v lasti ameriškega National Postal Museum v New Yorku. Muzej je za vsako pismo na dražbi plačal po 350.000 dolarjev.

PONAREDKI

Med ameriškimi filatelisti so doživele havajske znamke, posebej pa še misionarke, največjo popularnost v letih okrog 1880. Prometna izolacija Havajev in dejstvo, da je malokdo videl prave znamke, sta botrovala nastanku velikega števila ponaredkov teh znamk. Ker jih ljudje niso poznali, je večina ponaredkov slabe kvalitete, barve so napačne in prav tako debelina papirja. Proizvajali so jih kar v lokalnih tiskarnah, največkrat na majhnih tiskarskih stiskalnicah s katerimi so sicer tiskali posetnice. Potem so te znamke množično prodajali na filatelističnih srečanjih v Evropi.

Decembra 1919 je filatelistično srenjo kot raketa prestrelilo poročilo, da je bilo najdeno 43 misijonark. Odkritje je objavil George H. Grinnell, visokošolski učitelj iz Los Angelesa. trdil je, da mu je znamke prinesel družinski prijatelj Charles Shattuck, ki bi jih naj našel med staro družinsko korespondenco na podstrešju. Znamke je Grinnell prodal filatelističnemu trgovcu Johnu A. Klemannu iz New Yorka za 65.000 dolarjev. Ko se je ta vrnil domov, je znamke primerjal s podobnimi iz znanih zbirk. Čeprav so ponaredki zelo dobro narejeni, je le ugotovil, da se je z nakupom dobro nasmolil. Klemann je zahteval denar nazaj preko sodišča. To je po večkratnih ekspertizah spoznalo, da so znamke ponaredki in da naj Grinnell odkupi nazaj "svojih 43 koščkov papirja". Ta je to tudi storil, poleg tega je plačal celotne sodne stroške in še dodatno 5.000 dolarjev kazni za goljufijo.

Izdajatelj katalogov znamk Scott iz ZDA je za svoje potrebe izdelal nekaj misijonark. Uporabili so jih kot predlogo za tiskanje prvih katalogov. Po čudnih poteh so tudi ti primerki zašli med filateliste. Te znamke je najlažje prepoznati po zelo lepo izdelani obrobi. Originalne znamke imajo valovito in neenakomerno debelo obrobo zaradi slabše tehnologije tiska.

IZDAJALSKA ZNAMKA

Detektiv Maurice Legrand se je vrnil v urad in organiziral skupino preiskovalcev, ki je nadzorovala vse filatelistične trgovine v Parizu. Prav tako je zahteval, da mu morajo filatelistični trgovci v vsej Franciji poročati, če bo kdo poskušal prodati dragoceno znamko. A zadeva se pol leta ni premaknila nikamor. Med tem časom je raziskal vse filatelistične povezave umorjenega bogataša Gastona Lerouxa. Tako je počasi ožil krog osumljencev in na koncu mu je ostal le umorjenčev najboljši prijatelj Hector Giroux, ki je bil tudi strasten znamkar.

Maurice se mu je nekega dne najavil na obisk. Pod pazduho je nosil dragoceni umorjenčev album z manjkajočo znamko zavit v ovojni papir. Hector ga je prijazno pogostil in v nevezanem pogovoru je detektiv omenil tudi svoj filatelistični konjiček. To je Girouxa zelo razveselilo in ga je peljal v svojo delovno sobo, kjer so vsepovsod ležali albumi z znamkami in še neurejene znamke. Moža sta vedno bolj zavzeto razpravljala o filateliji. Nenadoma je Girouxa zaneslo in ponosno mu je pokazal svojo najbolj dragoceno zbirko in med njimi še posebej opozoril na odlično zbirko "havajskih misijonark". Bila je popolna.

Na listu so se bleščale štiri dragocenosti, tudi tista za 2 centa. Detektiv je zbirko glasno občudoval, ko je nenadoma s pinceto privzdignil najdragocenejšo znamko in jo iztrgal z albumskega lista.

"Kaj pa počnete!" je vzrojil Giroux. Maurice je znamko mirno obrnil na zadnjo stran in mu jo pomolil pod nos:

"Ali vidite?" Giroux je presenečeno obmolnil, potem pa vprašal:

"Kaj pa?"

"Tale znamka ima dva falca. Eden je vaš, drugi pa je starejši. In prav zanima me če, ..." je pojasnil detektiv in raztrgal papir zavoja, ki ga je prinesel s seboj. Prikazal se je umorjenčev album. Giroux ga je samo mirno gledal, na čelo pa so mu stopile potne kaplje. Maurice je odprl album in poiskal dragocene znamke. Priložil je znamko obrnjeno z zadnjo stranjo navzgor ob zarisan kvadrat z ostankom lepila in falca. Stari falc in ostanek na listu sta se ujemala. Maurice je zadovoljno pokimal:

"Da! Prav sem mislil! Falca se ujemata!" Giroux je bil bled kot stena in potem je počasi izdaval:

"Ni mi je hotel prodati! Nikoli mi je ni hotel prodati..."

Na sodišču je Hector Giroux pod težo še dodatnih dokazov priznal svoj zločin.

Tistega septembrskega večera je prišel na obisk k Gastonu Lerouxu potem, ko je osebjem že odšlo. Tam se je z njim spet sporekel, ker mu nikakor ni hotel prodati najdragocenejše znamke iz svoje zbirke. Med prepirom je zagrabil obtežilni okrasni kipec na prijateljevi mizi in ga treščil po glavi.

Sodišče ga je obsodilo na smrt z obešanjem.